

Veenhoperkogge Boekje 2, December 1999.

Inhoud:

Boerderijeninventarisatie	2
Vier huwelijken in Grosthuisen	3
Jaagweg Hoorn-Alkmaar	6
Keure	9
De Hemonyklok in Grosthuisen	9
De nieuwe kerk in Grosthuisen	12
Bij overlevering verteld	12
Veerhuis in Oudendijk	13
Voormalig doktershuis in Avenhorn	14
Ledenlijst	20

voorzitter: D. Schuijtemaker.
secretaresse: G. Busman.
penningmeesteresse: Y. Aafjes-van der Gaast.

redactieleden Veenhoperkogge:
J. van der Lee.
J. de Reus.

correspondentieadres:
Drecht 11,
1633 HZ Avenhorn. 0229-542479.

1 maal per jaar in december
verschijnt 'Veenhoperkogge'.

contributie f 10,- per jaar.
Rabo reknr: 3076.27.675
t.n.v. Historische Vereniging Hemony.
Y. Aafjes-van der Gaast, Grosthuisen 65.

copyright 1999.
voor het overnemen van artikelen
is schriftelijk toestemming nodig.

oplage 100 exemplaren.

BOERDERIJENINVENTARISATIE

De stichting Regionale Geschiedbeoefening Noord-Holland heeft samen met de Boerderijenstichting Noord-Holland "Vrienden van de Stolp" in verband met het Jaar van de Boerderij 2003 een gezamenlijk inventarisatieproject opgezet. De Boerderijenstichting was al langer van plan om een nauwkeurige telling van alle stolpboerderijen die nog in Noord-Holland over zijn, te houden. Voor deze inventarisatie wordt nu medewerking gevraagd aan de historische verenigingen. De vereniging Hemony heeft enige leden, die nu bezig zijn met dit project. Zij fotograferen en noteren van het adres enkele basisgegevens op een formulier. Deze formulieren worden met de foto's gescand, ingevoerd in een database. In een tweede fase kunnen de gegevens worden aangevuld met informatie die her en der aanwezig is. Het plan is om de gegevens daarna op cd-rom uit te brengen voor belangstellenden.

Hollands Historisch Magazine.

VIER HUWELIJKEN IN GROSTHUIZEN

Grosthuisen 22 april 1860

Een trouwdag van vier Grosthuiser bruidsparen tegelijk. Het is zondag de 22e april en dominee Jan Knappert is net op 3 juli 1859 te Grosthuisen als Jonge predikant bevestigd. De in 1662 gebouwde "Gereformeerde" kerk wordt oud en zal in 1868 worden gesloopt om plaats te maken voor een veel grotere. Zoals dat hoort is de kerk oost-west gericht op het kerkhof, het koorgedeelte naar het oosten. Aan de zuidzijde is een aangebouwd portaal, waarin aan de binnenzijde het volgende gedicht is aangebracht:

De eerste steen hier aan het werk
Tot lof en planting van dees kerk
Is ter gedacht met sedigheid
Van een Jan Klaasse Groot geleyt,
Een vrijer hier seer wel bekend,
Woont op 't Kathoek of daar omtrent
Heeft dit gedaan gelijk men sag
In d' achtste maand de laatste dag
Wanneer men schreef in 't openbaar
Sestien honderd twee en sestig jaar.

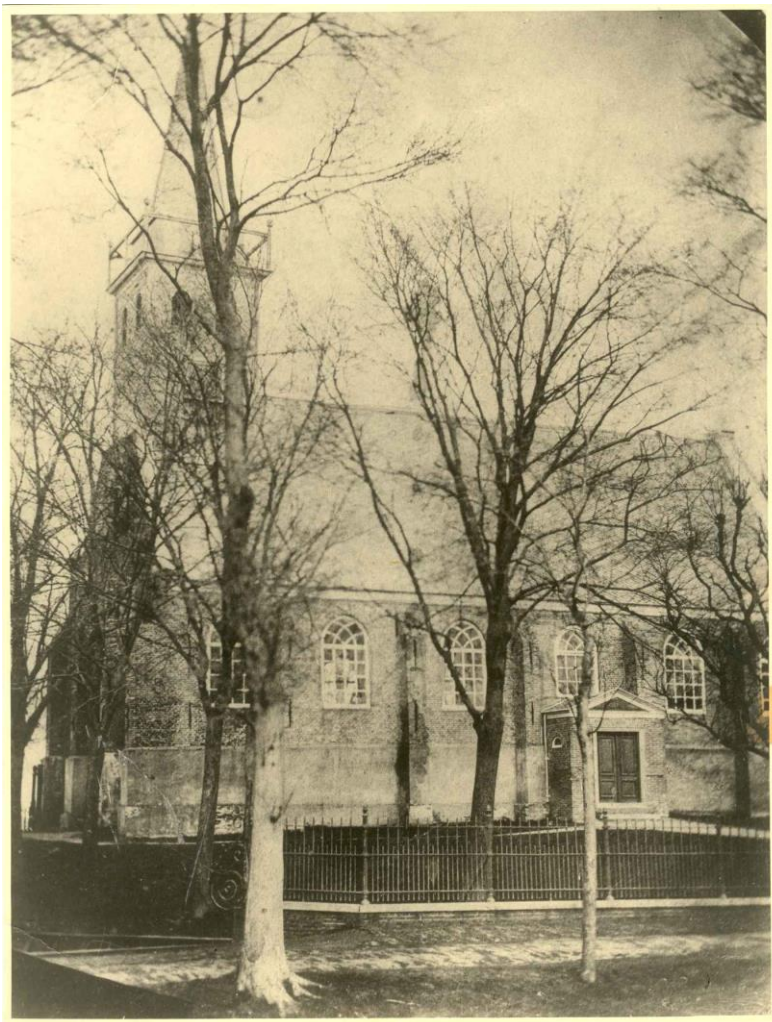
Grosthuiser kerk 1860

Het zal een feestelijke drukte zijn geweest met veel mensen, rijtuigen en paarden. Er is haast geen voorstelling te maken van het verloop van de feestelijkheden. De trouwakten van de burgerlijke stand melden alle namen en data van de bruidsparen, hun families en getuigen. De kerkenraadsnotulen zeggen er niets over en het trouwboek, bijgehouden door de predikant, noemt ons ook slechts data en namen. Grosthuisen telt 51 huizen en één klein café, met een heel kleine paardenstal, en een ervoor geplaatst hek voor het aanbinden van paarden der cafébezoekers. Naast de kerk is een boerderij nummer 25 (in 1992 verbrand) waar een der bruidsparen zich na alle feestelijkheden zal gaan vestigen. Hier kan ruimte zijn voor paarden en rijtuigen. Een bruiloft vieren; waar berg je zo veel mensen? De koegang bij de ouders van de jonge stellen zijn groot, maar twee ouderparen leveren zowel een zoon als bruidegom en een dochter als bruid aan deze hele gebeurtenis.

Pieter Spaans Cornz. is van 1856-1866 burgemeester der gemeente Avenhorn. De burgerlijke huwelijksvoltrekkingen vinden ook op 22 april plaats in het bovenzaaltje van een klein rechthuisje dat oostelijk van het kerkerf staat en dat beneden plaats biedt aan het dorpsschooltje waar drie van de vier bruidegoms en twee bruiden als kind enig onderwijs hebben genoten. Het gehele maatschappelijke leven speelt zich af op een minimaal gebied in het centrum van Grosthuisen.

1. Op een boerderij aan het westeind van Grosthuisen nummer 49 is Dirk Kok (1827 - 1921) na de dood van zijn vader en moeder als enig kind in 1857 als 29-jarige achtergebleven. Hij trouwt op 22 april 1860 met Neeltje Bregman (1837 - 1915), haar vader Arend Bregman en moeder Antje Hooman hebben aan de Slimdijk te Oudendijk een boerderij annex houthandel. Dirk en Neeltje 'boeren' over alle kanten heel goed. Zij krijgen negen kinderen, vergroten hun boerderij aanzienlijk en bereiken heel hoge leeftijden. Hun dochter Antje die zal trouwen met Dirk Schuijtemaker Jbz. wordt mijn grootmoeder, derhalve zijn Dirk en Neeltje mijn overgrootouders.

2. Gerrit Schuitemaker (1835 - 1925) is de tweede van de vier bruidegoms. Zijn ouders Dirk Lourensz. Schuitemaker en Hiltje Rol boeren in Grosthuisen op nr 16 (nu 54) en is naast landman ook ontvanger der gemeente Avenhorn. Gerrit trouwt op 22 april 1860 met zijn buurmeisje van schuinover, Aafje Schuijtemaker (1834 - 1892), die één van de vijftien kinderen is van Dirk Klaasz. Schuijtemaker, landman op "Mijn Genoegen" en wethouder der in 1854 gestichte gemeente Avenhorn en Elisabeth Appel. Gerrit en Aafje gaan in Grosthuisen op nr 24 boeren naast de kerk, een boerderij die van Aafjes vader is. In 1866 gaan zij al naar een grotere plaats van Aafjes vader aan het oosteinde van Grosthuisen, nr 6. Zij krijgen vijf kinderen. Gerrit, die een hoge leeftijd zal behalen, hertrouwt na Aafjes dood op 57-jarige leeftijd met Maartje Beets. Met haar renteniert hij nog 32 jaar in Middenbeemster.

Grosthuiser Kerk (1662-1868, foto ± 1860).

3. Jan Bakker (1838 - 1920) komt van Blokker en is op 22 april 1860 de derde bruidegom. Hij is dan 21 jaar en trouwt met Jacoba Schuitemaker (1838 - 1910) die ook 21 is. Zij is een zuster van Gerrit Schuitemaker, onze tweede bruidegom, en een dochter van Dirk Lz. Schuitemaker en Hiltje Rol. Jan is een zoon van Cornelis Bakker en Grietje Houter. het jonge stel Jan en Jacoba (Japie) betrekken een door Japies vader nieuw gebouwde boerderij in Grosthuizen op nr. 37 en krijgen 6 kinderen.

4. Als vierde bruidspaar treden Pieter Schuijtemaker (1839 - 1868) en Meijnoutje Wijdenes (1839 - 1874) aan op 22 april 1860. Deze bruidegom en bruid zijn beide 20 jaar. Pieter is een broer van onder 2 genoemde bruid Aafje en zn van Dirk Kz. Schuijtemaker en Elisabeth Appel. Meijnouwtje komt van Berkhout en is een dochter van Simon Wijdenes en Grietje Silver. Zij gaan in Hauwert boeren en krijgen drie kinderen. Pieter overlijdt al op 28-jarige leeftijd in 1868, waarna Meijnouwtje hertrouwt in 1868 met Klaas Sluis, landman te Schellinkhout en zn van Klaas Sluis en Marijtje Houter. Hoe Klaas al weduwnaar is van Dieuwertje Zijp en een tweede weduwnaarschap beleeft van de overleden Lijsbeth de Jong die op haar beurt al weduwe is van Maarten Homan, gaat in het verband van dit bruiloftsverhaal te ver om over uit te wijden.

Café "Kanaalzicht" te Grosthuizen (foto ± 1950)

Al kunnen we ons de trouwdag te Grosthuizen moeilijk voor de geest halen, vaststaat wel dat deze vier bruidsparen tezamen in de bruidsdagen een ongekend aantal gastdagen bij vele familieleden hebben moeten genieten. Bijna even interessant is het om na te trekken wie de zestien getuigen zijn geweest die met de tien ouders het kleine raadszaaltje in Grosthuizen die 22e april vervulden.

D. Schuijtemaker.

JAAGWEG HOORN-ALKMAAR

De handel in deze streek speelde zich in hoofdzaak af in de grote steden, die aan het water gelegen goede verbindingen hadden met de wereldzeeën. Andere steden zochten met deze centra contact door het graven van trekvaarten naar deze havenplaatsen voor afzet van hun goederen en vervoer van personen. Hoorn was één van de welvarende steden. In 1658 verlenen de Staten van Holland en Westfriesland aan de burgemeesters en regeerders van Alkmaar en Hoorn octrooi tot onteigenen van landerijen ten behoeve van de trekvaart, dit tot gerief van deze steden en de reizende man.

De trekschuit werd in de 17e eeuw een vervoermiddel bij uitnemendheid en nam géén mindere plaats in de toenmalige maatschappij, dan de spoorwegen nu doen. Van veel verkeer over de wegen was geen sprake omdat de kwaliteit van de wegen zeer slecht was en ook omdat men geen geschikte vervoermiddelen bezat. Het vervoer over water via trekvaart met een jaagpad ernaast was comfortabel, vooral omdat later een roef op de jaagschuiten aanwezig was en men binnen kon zitten tegen een hogere vergoeding.

De route voor deze trekvaart die uitgekozen was start vanuit Hoorn langs de zuidzijde van de Naamsloot naar Avenhorn. In Avenhorn moet men verschepen en gaat men langs de Walingsdijksloot naar Ursem en voorts naar Rustenburg. Hier moest weer overgescheept worden en gaat men langs de Heijnsloot van de Waard naar Alkmaar. Men kon gebruik maken van enkele bestaande publieke dijken, wegen en bestaande waterwegen. Dit om de aanleg-kosten laag te houden. Daarbij werd tevens vermeld dat "geen openinge of doorsnijdinge in of aan eenige dijken kaden dammen of waterscheidingen zal werden gedaan of gemaakt, maar alle gelaten in soodanige staat als die tegenwoordig zijn".

De burgemeesters en regeerders waren gemachtigd eventuele gronden, toebehorende aan particulieren te onteigenen, huizen te verplaatsen en tuinen of boomgaarden te verwijderen. Hiervoor moest na gedane behoorlijke en wettig taxatie, aan de eigenaren een voldoende vergoeding worden gegeven.

Hoorn kreeg de weg De Hulk - Avenhorn in eigendom met de verplichting daarvoor verpondingslasten (grondlasten) te betalen. Hoorn kreeg ook opgelegd om de brug bij De Hulk en de weg ter breedte van het trekpad te onderhouden en bezanden.

In 1660 begon men met het onteigenen van land noodzakelijk voor aanleg van trekvaart en trekweg. De grootte van deze stukken was afhankelijk van de ligging der landerijen. Zo ontving Hein Jans van Grosthuisen voor zijn 91 roeden land na taxatie *f* 3,-, - per roe in totaal *f* 274,-, - en Jacob Arisz uit Avenhorn voor 600 roeden land *f* 3,5,- per roe in totaal *f* 1950,-, -. De prijs varieert afhankelijk van de ligging en kwaliteit van 55 stuivers tot *f* 10,-, - per roede land of erf.

In 1661 beginnen de "aerdwerkers" (grondwerkers) met graven van de vaart en aanleg van de trekweg. De aanleg van bruggen en beschoeiing neemt aanvang, er worden grenen palen en planken aangevoerd alsmede eiken balken voor brugleggers. Jan Arisz Groen ijzerkramer, levert regelmatig spijkers evenals Hendrik Michiels. Als een brug of schoeiing afgetimmerd is, worden vaten teer aangevoerd a *f* 10,5,- per vat en komt een ploeg werkers om al het hout te teren. Het pasgeteerde wegdek op de brug wordt meteen met schelpen bestrooid om kleven te voorkomen. Materiaal zoals koe-pramen worden in de omgeving van het werk gehuurd, zoals een koe-praam van de weduwe Cornelis IJsbrands gehuurd voor 95 dagen tot dienst van de timmerlieden a 4 stuivers per dag. Veel werk werd uitbesteed aan de plaatselijke bevolking zoals Lubbert Hendriks die zijn schuit verhuurde en zichzelf voor het slaan van palen in de grond. Achter de schoeiing werd de grond weer aangevuld en ter bescherming van afkalvende oevers waar nodig riet geplant. Voor aanleg van de trekweg werd veel zand per schuit aangevoerd, en Joris Cornelis sluiswachter op De Goorn dient een rekening in voor het schutten van 400 schuiten in 1661 en 710 schuiten in 1662 a 8 stuivers per schuit.

Jaagweg vanaf Het Hoog gezien (foto ± 1910)

Voor bestraten van de kaden en wegen ten behoeve van het jaagpad werden straatklinkers per schuit aangevoerd. Claas Hendrik Akerboom schipper van Hoorn haalde uit Harlingen 56000 straatklinkers en bracht deze naar Avenhorn voor 15 stuivers de 1000. In Avenhorn aangekomen werd het lossen uitbesteed aan 6 vrouwen die deze straatklinkers tot de straat dragen voor een bedrag van 42 stuivers ieder. Als de meesterstratenmaker van Alkmaar en Hoorn in Avenhorn aan het werk gaat, kruien en opperen 3 vrouwen de straatklinkers bij de stratenmakers. Hierna gaat Cornelis Dol de weg langs de Aam- en Veersloot ploegen en "molborden" met twee jachtpaarden en een menner. Deze werkzaamheden duren 13 dagen a f 6,-,-, en de menner 6 stuivers per dag. De afgewerkte grond naast de trekweg werd dan door Claas Schouten zo spoedig mogelijk ingezaaid met mosterdzaad, de 15 percelen kosten aan arbeidsloon en mosterdzaad f 215,12,8. Dat alles aan slijtage onderhevig is bewijst Cornelis Dirks Dol die wielen levert, voor kruiwagens die nodig zijn voor het graafwerk.

Hierna wordt de vaart op diepte gebaggerd voor 5 stuivers per praam en werd overtollige grond weggevaaren of geslecht. Dat het ook mis kan gaan blijkt uit het pad bij de watermolens van Avenhorn dat wegzakt. Voor herstel werden drie grondwerkers aangenomen die de ingezakte weg weer moesten opdelven en repareren.

Al in 1661 leverde Maarten Claas Schuytenmaker 3 trekschuiten waar f 1260,-,- voor werd betaald, bij Pieter Jansz Ouderwits voor 2 jaagschuiten f 840,-,- en Jan Pieter Muijs leverde nog eens 3 jaagschuiten voor f 1260,-,-. Deze schuiten werden meteen gebruikt om burgemeesters en opzieners van en naar werkplekken te vervoeren. Deze schuiten gingen regelmatig in onderhoud o.a. bij de Jacob Jans Schuytemaker die voor hellingen, pikteer, werk en arbeidsloon aan de trekschuit f 6,3,- vraagt. Het graven van de vaart Hoorn - Avenhorn kostte in die tijd f 34.561,-.

Om de kosten van deze werkzaamheden te bestrijden, ontvingen de steden Alkmaar en Hoorn de machtiging tot het heffen van tol "heffen ende doen betalen een rentelicke gabelle van alle schuiten paarden en passanten".

In een schippersreglement Hoorn Alkmaar van 14 februari 1674 staat dat de schippers naar Avenhorn en Rustenburg "soo haastig als doenlijck is trachten over te komen sonder daer inde herberge aldaer of elders te laten op houden" dit alles op een boete van vijf gulden.

De kinderen van drie tot tien betalen half geld en daaronder is vrij, mits niet op banken maar op schoot gezeten.

Van Hoorn naar Alkmaar heen en weer op een dag voor twaalf mensen oude als jongen 10 stuivers p.p.

Van Hoorn naar Alkmaar tot twaalf personen 7 stuivers en 10 duiten p.p.

Van Hoorn naar Rustenburg van twaalf personen heen en weer 7 stuivers en 10 duiten p.p.
alleen naar Rustenburg tot twaalf personen 5 stuivers p.p.
naar Rustenburg met twaalf personen heen en weer 5 stuivers en 17½ duit p.p.
naar Avenhorn 3 stuivers en 6½ duit p.p.
van Hoorn naar de Rijk met twaalf personen heen en weer 10 stuivers p.p.
van Hoorn naar De Rijk tot twaalf personen 6 stuivers en 11 duiten p.p.
naar Schermerhorn tot twaalf personen heen en weer 8 stuivers en 3 duiten p.p.
van Hoorn naar de Oostmijzerweg met twaalf personen 6 stuivers en 11 duiten p.p.

Het vervoer over water was zo in de belangstelling dat de burgemeesters en regenten van Hoorn in 1763 een instructie uitgevaardigden, die de vrachtkosten tussen Hoorn en De Rijk regelde.

Hoorn de Rijk heen en weer kostte toen 10 stuivers per persoon, naar Avenhorn 7 stuivers.

Kinderen beneden 10 jaar, de kousen en linnendragers of dergelijke half vracht.

De reiszak van de passagier was bij de prijs inbegrepen.

Maar elk rolletje of pakje goed of kousen buiten die zak kostte 8 duiten extra.

Een brief meenemen van Hoorn naar de Rijk door de schipper kostte 2 stuivers en voor een open brief werd 1 stuiver betaald.

100 ld kaas 1 stuiver en 8 duiten.

koe of ossehide van de Rijk naar Hoorn 2 stuivers.

Elke schaaps of kalfshuid 4 duiten

Een pinkenhide 8 duiten

Een mand appels zonder onderscheid waar die inkomen van kooplieden 1 en anderen 2 stuivers.

Idem een mand aalbessen, kersen, of ander fruit 12 duiten, anderen 1 stuiver.

Een mand sla 2 stuivers.

een anker (= 38½ ltr) wijn 6 stuivers.

Per mand vlas wol of verf 2 stuivers.

Een pot candij suiker 1 stuiver.

100 ld suiker of siroop in vaten 2 stuivers.

Een zak zout van Hoorn naar de Rijk 4 stuivers.

Tabak of Koffiebonen 25 ld of minder 1 stuiver.

Idem een mand biggen 4 stuivers.

Een mand eenden, hennen, konijnen en vogels 2 stuivers.

Een ld vis, een stuk vlees, spek of andere kleine zaken 2 stuivers.

Een mud meel, gort erwten of bonen 2 stuivers.

De beurtschipper werd verplicht dit te berekenen inclusief het bezorgen van de goederen.

Ook werd de beurtschipper gehouden dit precies uit te voeren op straffe van forse boetes. Deze bedroegen 10 stuivers tot een gulden per overtreding.

Omdat de vissers zich aangetrokken voelden om in deze goed onderhouden trekvaarten hun beroep uit te oefenen, leidde dit tot problemen voor de trekschuit, die niet meer onbelemmerd kon varen. In 1760 werd dan ook een visverbod voor de trekvaarten uitgevaardigd "Tot seer grote kosten zijn gedolven waardoor niet alleen onheilen maar ook stremmingen van passagiers zijn te dughen en voor degen die zich verstout tot het zetten van fuiken, korven of te ander viswand te stellen of dedoen stellen op verbeurten van 6 gulden en het viswand ten behoeve van desselfs stadsarmen".

J. de Reus

Bronnen:

- Aantekeningen K. Olij.

- Archiefdienst Westfriese Gemeenten, oudstadsarchief Hoorn inv.nr. 2925 (octrooi tot onteigenen van landerijen 1658), 1909 (rekening vanwege de stad Hoorn 1661-1663), 1910 (rekeningen van de trekvaart 1661-1677), 155 (reglement trekschuit 1674), (instructie voor schippers 1763).

KEURE

De Schout der gemeente Grosthuisen klagten ontvangen hebbende dat door eenige ingezetene niet behoorlijk wordt voldaan aan keure gearresterd bij het bestuur dezer gemeente in dato 10-7-1814 houdende, dat op boete van drie gulden geene kleederen, vischwant of iets dergelijks aan de weg, aan de huizen, hekken of heiningen mogen worden gehangen.

En willende voorkomen de ongelukken, welk daardoor met paarden en rijtuigen zouden kunnen gebeuren, heeft zich verplicht gevonden deze keure bij deze te vernieuwen en herhalen, en gelast alsoo een ingelijk om geene kleederen, vischwant of iets dergelijks aan de weg, aan de huizen, hekken of heiningen te hangen, en zal de geene welk aan deze niet voldoet verbeuren één drie gulden, ten profijte der armen dezer gemeente Grosthuisen, den 16e juni 1821, de Schout voornoemt was get. C.C. van de Blocquery.

Bron:

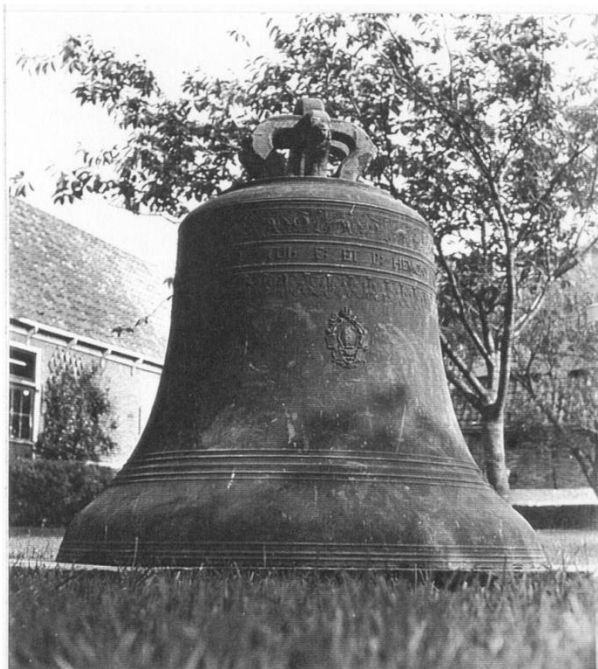
Archiefdienst Westfriese Gemeenten, archief van de gemeente Grosthuisen inv.nr. 253.

DE HEMONYKLOK IN GROSTHUIZEN

Op het tekstbordje bij de klokketoren in Grosthuisen staat: 1664 Geluid vanaf het stadhuis in Amsterdam, opgehangen in de Martinuskerk in Grosthuisen. Onze klok zou een mislukte carillonklok van het Amsterdams stadhuis zijn. Dit verhaal is tot nu toe voor waar aangenomen. Aangezien ik al veel gelezen had over het werk van de gebroeders Francois en Pierre Hemony, beroemd om hun klankzuivere beiaarden ging ik langzamerhand twijfelen of onze klok werkelijk een mislukte carillonklok zou zijn. Dus op onderzoek uit; literatuur, het streekarchief in Hoorn, het gemeentearchief in Amsterdam, het rijksarchief in Den Haag, krantenartikelen, kortom genoeg bronnen zou je zeggen om de ware geschiedenis van de Grosthuiserklok te achterhalen. Het was een boeiende zoektocht en een klein tipje van de sluier is denk ik uiteindelijk opgelicht.

De gebroeders Hemony.

Eerst iets over de makers. Wie waren die beroemde gebroeders Hemony? Francois werd geboren omstreeks 1609, Pierre in 1619 in Levécourt in het toenmalig hertogdom Lotharingen. Ze waren zoons uit een bekend klokken-en geschutgietersgeslacht. In de zomermaanden reisden ze door een groot deel van Europa om her en der ter plekke een luidklok te gieten voor kerken en kloosters. In de wintermaanden keerden ze dan terug naar hun woonplaats. Na het uitbreken van de dertigjarige oorlog 1618-1648 en vooral na de verovering en

Hemonyklok in Grosthuisen

verwoesting door de Fransen van plaatsen in de buurt van Levécourt vertrokken ze met hun ouders naar Duitsland om het oorlogsgebied te ontvluchten. In 1641 wordt hun naam voor het eerst in Nederland genoemd. Ze goten toen drie luidklokken voor de N.H. kerk in Goor. In Goor woonde de familie Sprakel, uurwerkmakers die de opdracht kregen van de stad Zutphen om het versleten uurwerk van de wijnhuistoren te vernieuwen. De toren had echter ook een nieuwe voorslag nodig en wellicht heeft Sprakel daarvoor de gebr. Hemony aanbevolen. Een voorslag bestaat uit een aantal kleine klokjes die geluid werden om de burgerij attent te maken op het feit dat de grote klok over enige minuten de tijd zou aangeven. De melodien van deze voorstellen werden steeds uitgebreider en zijn zo uitgegroeid tot complete carillons, beiaarden of klokkenspelen om de Franse zowel als de Nederlandse namen te noemen. Een originele voorslag kun je nog altijd horen van de Big Ben in Londen. Omdat eerst nog berekend moest worden hoeveel klokgewicht de toren kon dragen duurde het nog tot 1644 voor de Hemony's uit Duitsland naar Zutphen kwamen om daar een werkplaats te starten. In 1644 begonnen ze dan aan hun eerste carillon. En in dat jaar werd tot grote tevredenheid van de stad Zutphen een klokkenspel geleverd "zeer zuiver gestemd" volgens de toenmalige kenners. Het werd geroemd om zijn klankzuiverheid, die tot dan toe nog nooit door de vroegere klokkengieters was bereikt. Nadien volgden vele opdrachten zowel voor binnenlandse als buitenlandse opdrachtgevers. Ze goten luidklokken en beiaarden en altijd was er sprake van een prachtige klank. Voor het stemmen van een beiaard hadden ze een eigen systeem ontwikkeld waarbij ze meer resonerende klankstaven gebruikten. De blinde, toen bekende beiaardier Jacob van Eyck assisteerde hen vaak daarbij.

Amsterdam.

In 1655 wordt Francois door de burgemeester van Amsterdam gevraagd om in die stad te komen werken. Francois had er wel oren naar want Amsterdam was tenslotte de belangrijke handelsstad van het land. Hij gaat praten met de burgemeester en bedingt een werkplaats en woning vrij van huur. De burgemeesters gaan akkoord en stellen hem aan als "stads klokken- en geschutgieter". Pierre vertrekt in 1657 naar het tegenwoordige België en werkt daar voornamelijk voor kloosters. Francois komt van Zutphen naar Amsterdam en betreft daar met zijn gezin een woning en werkplaats aan het Molenpad, vlak achter Keizersgracht 452. Op die plek is tegenwoordig een pakhuis met de naam "Het Scheepje". In 1664 komt Pierre zijn broer weer assisteren in de werkplaats en in datzelfde jaar krijgen ze de opdracht van de vier burgemeesters van Amsterdam om een carillon te gieten voor het nieuwe stadhuis op de Dam, tegenwoordig het koninklijk paleis. Samen vervullen ze de opdracht tot grote tevredenheid van het stadsbestuur en nog altijd zijn de klokken te horen als je over de Dam loopt. Wel zijn er in het begin van de zestiger jaren van deze eeuw een aantal klokken vervangen omdat weer en wind een slechte invloed hebben. Maar..... onze klok een misgietsel uit dat carillon? Nergens kom je tegen dat er mislukkingen waren die als luidklok verkocht werden, terwijl de broers heel veel beiaarden gegoten hebben voor Nederlandse en buitenlandse torens. Daarnaast goten ze ook veel luidklokken. Zou een klein dorp als Grosthuizen een luidklok besteld hebben bij de toen beroemde klokkengieters? In het archief in Amsterdam ontdekte ik dat de Amsterdamse stadspoorten vaak ook één of twee luidklokken hadden, vele gegoten door Hemony. Toen die poorten halverwege de vorige eeuw bijna allemaal gesloopt zijn, zijn de klokken o.a. verkocht naar plaatsen in de omgeving van de stad. Bekend is de verkoop van een klok naar Waterland. Ook dat is dus een mogelijkheid, maar tot nu toe heb ik geen verwijzing in deze richting gevonden.

De Amsterdamse klokken- en geschutgieterij van de gebroeders Hemony.
Schets van G. van Eeckhout. Gemeentearchief Amsterdam

Bouw der Kerk met For en Consistorij

1869 — 1870.

- 1869.
- 25 Maart Aanbesteding der Kerk en te Groothuizen ten heberge P. P. Hoff. aan nemens gewonnen Gbr. Meijers de Looij te Amst. voor f 29300.
- 6 April. Komt het 1ste gedeelte der Kerk en begint de slooping.
- 7de. Begin van het deghelich opziende door den Heer H. G. Gallay van Amsterdam. Over Gaas op het werk J. J. Hager van Amst.
- 12de. Het muurwerk gesloopt, de torenklok gestreken.
- 19de. De Spits afgebroken.
- 21de. Het vierkant van de oude toren naar beneden gehaald.
- 12 Mei. Wordt de Kerk, toren & Consistorij op het ontruimde terrein afgebakend, de spade in de grond gezet voor de fundering sleuren.
- 26de. De eerste paal geheid.
- 22 Junij De laatste paal geheid.
- 28de. De eerste steen gelegd door Dierk Schuitmaker geond Lee Jaren.
- 28de. Begin van het metselwerk.
- 8 Julij. Het trastraam begonnen te metselen.
- 12de. Het eerste Rozijn gesteld.
- 3 Aug. De Kap op de Consistorij gesteld.
- 6de. Het eerste yieren raam gesteld.
- 19de. Het torenraam gesteld.
- 2 Sept. De oude klok verlaat Groothuizen, de nieuwe komt in hare plaats.
- 12de. Het eerste Kapsprant op de Kerk gezet.
- 8de. Het laatste Kapsprant werd gesteld.
- 10 Okt. De Kerk is met leijengedekt, en beylaast.
- 18de. Het vierkant van de toren gesteld.
- 21de. Het eerste torensprant gehieven en gesteld.
- 23de. De torenspits naar op den toren, de flag wappert.
- 19 Nov. Al de metselwerken op de hoogte en voltooid.
- 26de. Kerk, For en Consistorij glas en kapdicht.
- 3 Dec. Het Ameublement aanbested aan de Gbr. Meijers de Voor f 18390.
- 4de. Aanvang met het meubelair.
1870. 31 Jan. Het binnenstukadoor wordt opgeleverd.
- 31 April. Oplevering van het geheel meubelair.

Vooral in het voorjaar & herfst, werden vele verstorungen veroorzaakt, door ongunstig weder.
Ongeukken zijn niet betreuren gemaakt.

DE NIEUWE KERK IN GROSTHUIZEN

Gewapend met de kennis over de klokken uit de stadspoorten weer naar het archief in Hoorn om daar de kerkarchieven van de hervormde gemeente van Grosthuizen in te kijken. Daar vond ik keurig bijgehouden verslagen van vergaderingen en jaarrekeningen van inkomsten en uitgaven van de periode dat er een nieuwe kerk gebouwd werd ter vervanging van de kennelijk bouwvallige Martinuskerk.

In 1867 vindt het gemeentebestuur het goed om de kennelijk losstaande kerktoren van de oude kerk over te dragen aan de kerkelijke gemeente zodat zij een nieuwe kerk met toren kunnen bouwen.

Keurig is bijgehouden wat er uitgegeven moet worden voor bouw en inrichting van de nieuwe kerk in de jaren 1869 en 1870. In 1869 bij de uitgaven gedaan voor 23 juni staat: Van Buren & Gobes en Co te Ams[terdam] Voor de klok inruil blijkt: N[ot]A Fl.513,20.

En even verderop zelfs met het uur van de dag voor bijzondere mijlpalen tijdens de bouw: 2 sept. 1869 De oude klok verlaat Grosthuizen, de nieuwe komt in hare plaats. En op de volgende bladzijde nog een rekening voor het wegen der klokken Fl. 3,- en aan Hr. J.C.Pan blijkt nota tezamen Fl. 8,94. Dus denk ik dat we moeten constateren dat onze Hemonyklok niet vanaf 1644 hier heeft geluid, maar vanaf 1870. Maar of zij voordien in Amsterdam of ergens anders in een toren of stadspoort heeft geklonken zullen we misschien niet meer kunnen achterhalen. Wel ben ik van plan om in het gemeentearchief in Amsterdam verder te gaan zoeken naar de firma Van Buren & Gobes en Co. Misschien is daar nog iets te vinden over de verkoop van een luidklok van en aan Grosthuizen. Het zou wel heel leuk zijn als er nog iets boven water komt van de periode tussen 1644 en 1869. Misschien dus volgend jaar nog een vervolg op dit verhaal. Voorlopig weten we in ieder geval dat we in Grosthuizen een monument hebben waar je bij verschillende gelegenheden met plezier of eerbied naar luistert, of zoals het gemeentebestuur bij de overdracht van de oude toren bedong: De gemeente behoudt zich het recht voor om de klok zo vaak als nodig is te luiden of te kleppen. Luiden gebeurde voor kerkdiensten, trouwerijen en begrafenissen, geklept werd er bij brand en andere rampen. Een staatsregeling uit de Franse tijd 1798 bepaalde namelijk dat torens en klokken te allen tijde eigendom van de burgerlijke gemeenten dienden te blijven.

Greet Busman.

Bronnen:

- Streekarchief voor Westfriesse Gemeenten in Hoorn.
 - Gemeentearchief in Amsterdam.
 - Rijksarchief in Den Haag.
 - Luidklokken en beiaarden in Nederland door Ferd. Timmermans - Heemschutreeks.
 - Van Paardebel tot Speelklok.
 - De geschiedenis van de klokgietkunst in de Lage Landen door André Lehr - campanoloog.
 - Krantenart. uit het Dagblad voor West-Friesland 1974 en 1984.
- Algemene muziek encyclopedie.

BIJ OVERLEVERING VERTELD

Gerrit de Reus en Neeltje Hoek woonden met hun gezin in het kleine huisje op Grosthuizen nr. 12, waar Neeltje een winkeltje runde voor alledaagse behoeften en waar Gerrit naast zijn werk als boer, landbouwer en tuinder het vak barbier uitoefende. Het knippen, maar vooral scheren gebeurde doorgaans in de avonduren, omdat er overdag gezorgd moest worden voor land en vee.

Op een natte donkere en vooral vochtige avond in september 1899 (het jaartal is niet betrouwbaar) komt zoals gebruikelijk buurman Piet de Lange bij Gerrit langs om zich te laten scheren. Er werd gelachen, er werd een mop verteld over de nieuwe pastoor in het dorp en er werd gespeculeerd of in 1900 de wereld nu wel of niet zou vergaan.

Om ca. 22.00 uur vertrok Piet naar huis dat slechts op ca. 60 meter afstand lag van Gerrit en Neel.

Om ca. 23.00 uur sloeg de vrouw van Piet de Lange een worteldoek om haar schouders om richting Gerrit en Neel te lopen in de verwachting daar haar Piet pratend onder het genot van een sigaartje aan te treffen. Niets was minder waar.

Halfweg tussen haar huis en van Gerrit en Neel meende zij in het donker iets te zien liggen aan de kant van de weg. Het was donker, regenachtig en dus bewolkt waardoor zij niet duidelijk kon zien wat het was. Was het een hond? een baal stro? Nee, het leek wel een kalf?

Opeens leek het of haar adem stokte, een vreselijke schrik sloeg om haar hart. Het was haar Piet die daar levenloos half op de weg en half in de walkant op de grond lag. Van schrik schreeuwde zij om hulp waarop Gerrit de Reus, juist van plan de bedstee in te duiken, naar buiten kwam rennen en eveneens verstijfde bij het aanschouwen van dit tafereel. Andere door het geschreeuw gealarmeerde burens snelden eveneens toe waarna de radeloze vrouw met haar gewonde man naar hun huis werden gebracht. Eén van de burens had al rennend met spoed de dorpsdokter gewaarschuwd die na een kort onderzoek helaas de dood constateerde. De verbijstering en het verdriet waren groot.

De eveneens gealarmeerde veldwachter stelde een onderzoek in waaruit bleek dat de laatste persoon die Piet de Lange in leven had gezien Gerrit de Reus heette. Ondanks de verklaring van Gerrit en Neeltje dat Piet alleen om ca. 22.00 uur hun huis had verlaten werd Gerrit als verdachte aangemerkt.

De volgende dag werd hij dan ook door een politiekoets opgehaald en naar het politiebureau in Alkmaar gebracht op beschuldiging van moord. Gerrit wordt een aantal keren verhoord en blijft gedurende vier dagen ingesloten. De autoriteiten in het politiebureau te Alkmaar zijn het er uiteindelijk over eens dat de bewijslast voor moord onvoldoende is waarna Gerrit uit zijn gevangenschap wordt ontslagen. Was de heenreis per comfortabele politiekoets, de terugreis mocht hij per voet afleggen.

Moe maar zielsgelukkig meldde hij zich 6 uur later bij Neeltje die al die dagen ongerust met haar kinderen in afwachting was van de meest afschuwelijke onheilsboodschap. De tranen bij Gerrit, Neeltje en de kinderen vloeiden van opluchting.

Enige dagen later werd op aanwijzing van een tip aan de veldwachter de ware schuldige achterhaald.

André de Reus

VEERHUIS IN OUDENDIJK

Pieter Spaans en Jacob Spaans vader en zoon, wesende veerschippers van Oudendijk op Amsterdam, certificeren en beloven bij dezen securiteit aan de inwoners van Oudendijk, om altoos te zullen houden een veerhuis bekwaam en bewoont deze mensen met een bekwaam steijger en hek tot commoditeyt voor de burgeren en inwoonders van de Oudendijk. Om haar wel behoorlijk daarin te kunnen bezorgen tot dat het van de voornoemde schippers wordt afgehaald.

Ter oirconde van de waarheijt hebben wij dit ondertekend tot Oudendijk op
6 augustus 1791.

Pieter Crelish. Spaans.

Jacob Pietersz. Spaans.

bron: Archiefdienst Westfriese Gemeenten, gemeentearchief Oudendijk inv.nr 114

HET VOORMALIG DOKTERSHUIS VAN AVENHORN

In mei van dit jaar raakte het pand West 5 in Avenhorn (zie foto) na een periode van ruim negentig jaar zijn oorspronkelijke functie van dokterswoning kwijt. Reden om eens te duiken in de interessante geschiedenis van dit karakteristieke herenhuis dat wegens zijn markante architectuur geplaatst is op de gemeentelijke lijst van beeldbepalende panden. De schilderachtige dokterswoning werd in 1906 gebouwd in opdracht van gemeentearts Reinder Geel.

Avenhorn West nr 5

Dokter Geel.

Na een succesvolle studie geneeskunde solliciteerde de in Sneek geboren en getogen Reinder Geel in oktober 1896 op 26-jarige leeftijd naar de functie van gemeentearts in de gemeente Avenhorn. Deze functie was vrijgekomen na het vertrek van dokter Van der Haar die om gezondheidsredenen na 38 jaar eervol ontslag had gevraagd en gekregen. Blijkbaar had het gemeentebestuur van Avenhorn vertrouwen in de nog jonge arts, want op 1 november van dat jaar volgde zijn aanstelling als gemeente-geneesheer "belast met de behandeling van alle arme ingezetenen der gemeente Avenhorn, omvattende de afdelingen Avenhorn, Grosthuisen, Scharwoude en Oost-Mijze". Het jaarsalaris bedroeg aanvankelijk f500,-, maar werd in 1898 met f300,- verhoogd omdat de gemeente-arts wegens het vertrek van de vroedvrouw Johanna Maria de Boer ook belast werd met de verloskundige hulp. Na zijn aanstelling ging de nog ongehuwde dokter Geel wonen in een huurwoning op Het Hoog nr. 12 (de voormalige slagerij van Schouten). Een half jaar na zijn aanstelling trokken zijn jongere zus Geertje en zijn moeder, de weduwe Jantje Geel-Vrolijk bij hem in. Op 3 juli 1903 trouwde Reinder, inmiddels 33 jaar oud, met de uit Zaandam afkomstige Maria van der Zeijde. Zij was in 1868 in Rotterdam geboren. Kort na het huwelijk verhuisde moeder Jantje naar Barsingerhorn. Geertje was het jaar ervoor al vertrokken naar Gorinchem. Op 9 juni 1905 werd het eerste kind van Maria en Reinder geboren, een zoon genaamd Gerrit Carel. Nog geen twee jaar later, 3 april 1907, volgde een tweede zoon, Carel Herman. Meer kinderen zouden niet geboren worden. In september 1918 vertrok dokter Geel met zijn gezin naar Rotterdam, nadat hij na 22 dienstjaren om gezondheidsredenen eervol ontslag had gevraagd en gekregen.

In Avenhorn of Grosthuizen?

De directe aanleiding voor de bouw van een nieuwe dokterswoning was dat het jonge gezin Geel per 1 mei 1906 haar huurwoning moest verlaten. In september 1905 laat dokter Geel dit middels een brief aan het gemeentebestuur weten. Daarbij doet hij tevens twee voorstellen voor de bouw van een dokterswoning in of in de buurt van Avenhorn. Het eerste voorstel is dat de gemeente het doktershuis bouwt en dat hij er kosteloos kan wonen, het tweede voorstel luidt dat hij voor eigen rekening bouwt en dat de gemeente te zijner tijd het huis overneemt voor zijn opvolger tegen de bouw- en grondkosten. Mocht geen van beide voorstellen worden aangenomen, dan verzoekt hij om eervol ontslag. Duidelijke taal! Burgemeester en wethouders zijn bereid tot overleg, maar stellen de raad voor als tot de bouw wordt besloten, de dokterswoning uit praktisch oogpunt in het midden van de gemeente moet komen. Dus niet in Avenhorn zoals de dokter wilde, maar halverwege Grosthuizen. Dit voorstel wordt door dokter Geel afgewezen, waarna hij zonder overleg alvast aan het West, nabij Het Hoog, een perceel bouwgrond koopt. Op 23 februari 1906 stuurt Geel een brief aan de gemeenteraad waarin hij mededeelt dat zijn woning binnenkort wordt aanbesteed (blz.28) en tevens verzoekt om de bouw hiervan voor rekening van de gemeente

No 31

Aan
Heeren Burgemeester & Wethouders
van Avenhorn.

verzoekt ondergetekende D^r
R. Geel, arts te Avenhorn, onder
overlegging van de twee tekeningen
van het bouwplan met situatie in
duplo, vergunning, tot het bouwen
van een woonhuis, als door ge-
noemde tekeningen wordt voor-
gesteld;

kerwijf als architecten met den
bouw belast zijn, de Heeren Muller
& Drooghever Fortuijn en van der
Tak, Architecten te Rotterdam,

het welk doende, enz.

Geel

Avenhorn, 24 Februari 1906.

over te nemen of hem in plaats daarvan een renteloos voorschot of een jaarlijkse subsidie te geven wegens het ontbreken van een dienstwoning. Omdat de gemeente slecht bij kas zit, wordt overleg gevoerd met de heren armenvoogden die graag zien dat de heer Geel gemeente-arts blijft en daarom bereid zijn hem gedurende tien jaren een jaarlijkse subsidie van f120,- te verstrekken.

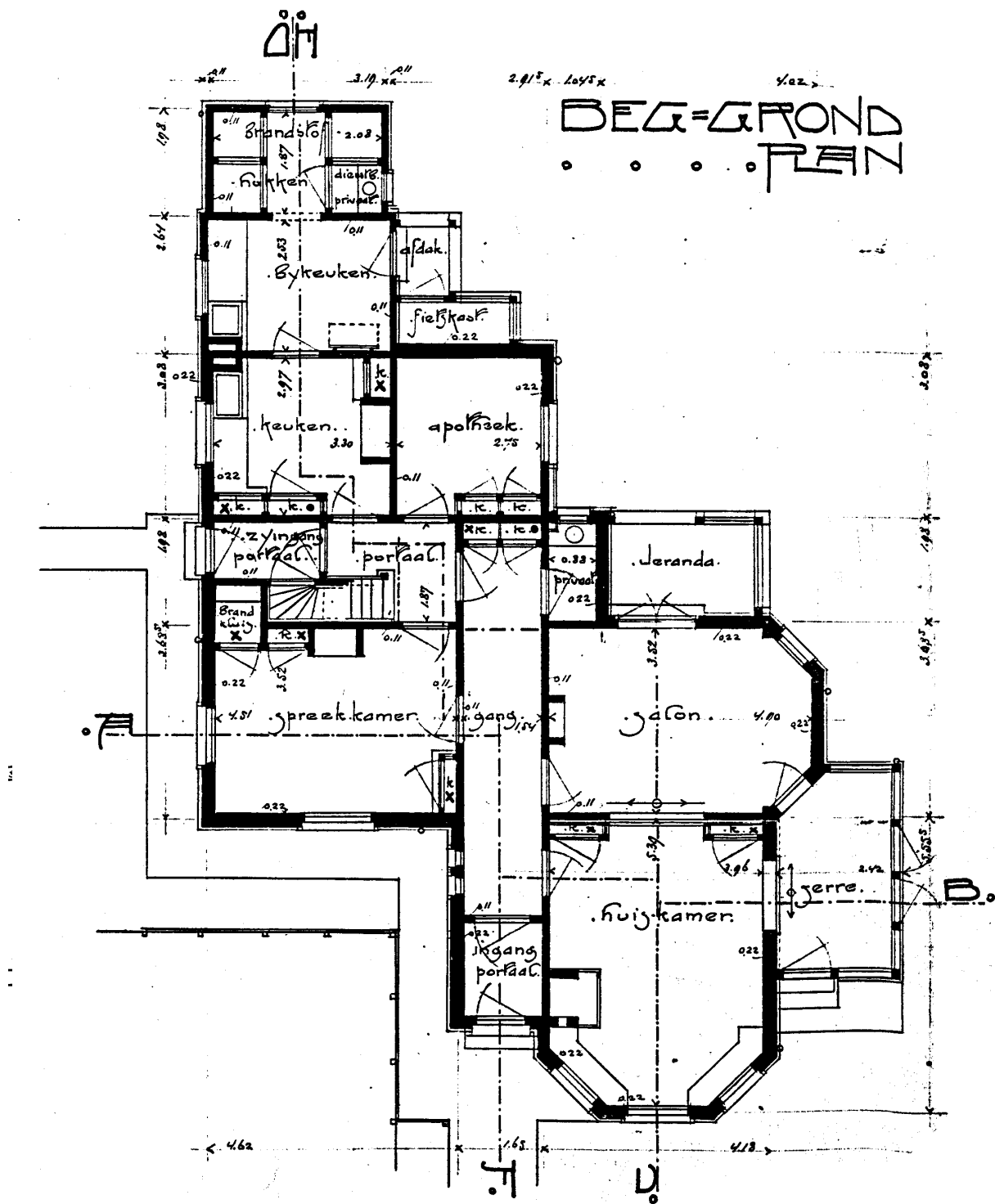

3° ontwerptekening voorgevel West 5

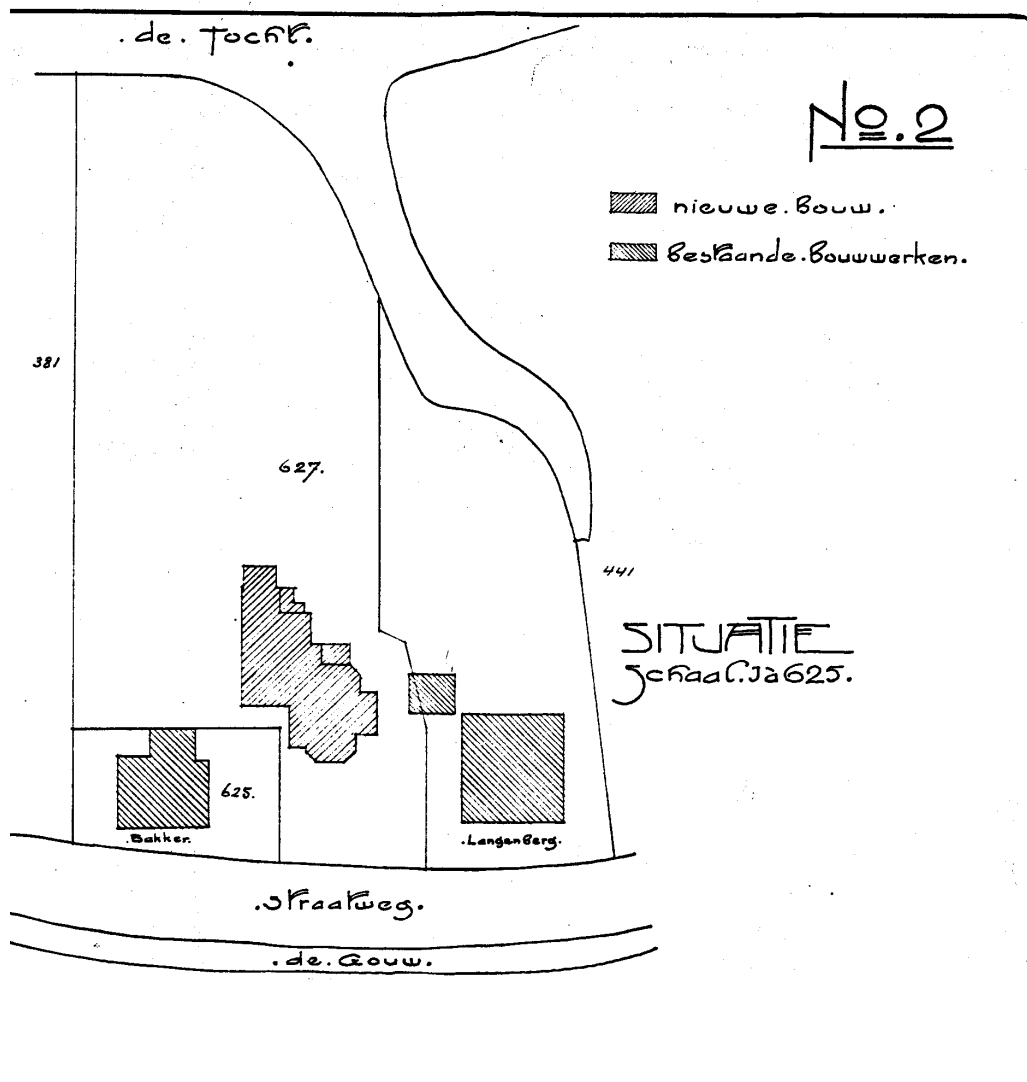
Hoewel dokter Geel vanwege de hoge aanneemsom het werk niet gegund had en al van plan was zijn ontslag in te dienen, neemt hij genoegen met de toegezegde subsidie en besluit toch tot de nieuwbouw.

Drie Rotterdamse architecten

Voor het ontwerpen van zijn nieuwe huis had dokter Geel de Rotterdamse architecten Muller, Droogleever Fortuyn en Van der Tak in de arm genomen. Waarom hij niet een dichterbij gevestigde architect aantrok is niet duidelijk. Mogelijk was hij tijdens familiebezoek in Rotterdam, de geboorteplaats van zijn vrouw, onder de indruk geraakt van het werk van deze architecten. Zo verrees vanaf 1901 op de Kop van Zuid in de Maasstad het door hen ontworpen hoofdkantoor van de Holland-Amerika Lijn, thans hotel New York. Dit gebouw met zijn twee markante torens, is nog steeds sterk beeldbepalend voor het Rotterdamse havengebied. Muller, Droogleever Fortuyn en Van der Tak ontwierpen voor de Avenhorner gemeente-arts een ruime dokterswoning in een schilderachtige art nouveau trant, een geliefde bouwstijl rond de eeuwwisseling. Zowel in detailontwerp (blz.31) als in opstand (blz.29) kent het op enkele kleinere wijzigingen na gerealiseerde ontwerp een zeer gevarieerde en levendige opzet doordat het pand niet zoals bij traditionele 19de-eeuwse herenhuizen bestaand uit één symmetrisch bouwblok, maar uit twee hoofdvolumes van verschillende vorm en grootte die ten opzichte van elkaar verspringen waardoor een asymmetrisch en schilderachtig geheel ontstaat. Het schilderachtig effect wordt nog versterkt door diverse kleinere op- en uitbouwen, waaronder een serre tegen de rechterzijgevel, een veranda aan de achterzijde, het markante hoektorentje middenvoor dat de ingang eronder accentueert, en het overdekte balkon rechts ervan.

Detail ontwerptekening West 5

Ontwerptekening West 5 situering.

De samengestelde plattegrondvorm hangt vermoedelijk ook samen met de ongelukkige vorm van het bouwperceel, dat aan de weg betrekkelijk smal is en pas na circa 12 meter zich sterk naar links verbreed (blz. 32). Het voorste gedeelte van het perceel was eigenlijk te smal voor een ruim woonhuis, maar in het brede gedeelte van het bouwterrein zou de woning weer te ver van de weg komen te liggen. Door de rechter helft van het pand ten opzichte van de linker meer naar voren te plaatsen tot in het smalle voorste gedeelte van het perceel, kon aan beide bezwaren tegemoet worden gekomen. Het twee bouwlagen hoge rechter gedeelte had uitsluitend een woonfunctie met op de begane grond rechts van de gang twee kamers en suite waartussen schuifdeuren: vóór de huiskamer met erker en erachter de salon waarin een dubbele openslaande deur naar een veranda aan de achterzijde van het pand. Zowel vanuit de huiskamer als de salon gaf een deur toegang tot een serre tegen de rechterzijgevel. In het terugliggende en enigszins lagere linker gedeelte van het pand bevond zich van voor naar achter de spreekkamer, een zijingang waarnaast een hal met bordestrap, een keuken met daarnaast de apotheek, en een bijkeuken. Tegen de bijkeuken waren enkele kleinere nevenruimten gesitueerd, waaronder een brandstofberging, een wc voor de dienstbode en een "fietskast". Een wachtkamer zou pas veel later gerealiseerd worden. Op de verdieping bevonden zich drie slaapkamers, waarvan twee met balkon, een dienstbodekamer, een toilet, een badkamer met ligbad en tweede toilet, en een bergzolder. Het interieur is in tegenstelling tot het exterieur door meerdere verbouwingen thans niet meer oorspronkelijk.

"Uit hygiënisch en esthetisch oogpunt een modelwoning"

Op 24 februari 1906 diende dokter Geel de officiële aanvraag om bouwvergunning in voor zijn nieuwe huis onder overlegging van twee fraai uitgevoerde ontwerptekeningen. Een week later werd de vergunning verleend en kon met de werkzaamheden begonnen worden. De bouw verliep buitengewoon voorspoedig, want reeds zes maanden later, op 7 september 1906 kon het nieuwe pand opgenomen worden door de toenmalige gemeenteopzichter, de Hoornse architect W. van der Oord. Uit de bewaard gebleven brief waarin laatstgenoemde hierover verslag uitbracht aan het college blijkt dat Van der Oord zeer lovend was over de nieuwbouw. De nieuwe dokterswoning werd door hem "in uitmuntende staat bevonden" en kon naar zijn mening uit een hygiënisch en esthetisch oogpunt aangemerkt worden als een modelwoning.

Over de ideale praktijkwoning hebben we tegenwoordig andere opvattingen. Zo is het ontbreken van een wachtkamer ondenkbaar. De esthetische kwaliteit van het voormalige doktershuis heeft na ruim negentig jaar echter nog niets aan waarde ingeboet. Met zijn schilderachtige architectuur behoort het tot de fraaiste panden in Avenhorn en draagt het bij aan de kwaliteit van onze leefomgeving.

Jos van der Lee, oktober 1999.

*Aan
Burgemeester en Wethouders
van Avenhorn.*

*Ondergetekende verklaart, dat de Dokters-
woning aan de ommezijde bedocht, vrijdag
7 September j.l. door hem is opgenomen en in
uitmuntenden staat bevonden!*

*Hoewel het schilderwerk nog niet geheel is
afgewerkt, ziet hij er niet het minste bezwaar
in, het bewijs van voltooiing, volgens art. 56
der verordening op het bouwen en wonen
in de gemeente Avenhorn, af te geven.
Wilt een hygiënisch – zoowel als uit een
aesthetisch oogpunt, kan de Dokterswoning van
Avenhorn, naar onze mening, als een modelwo-
ning aangemerkt worden!*

Opgemaakt te Hoorn, 10 September 1906.

De Gemeente Opzichter van Avenhorn:

W. van der Oord.

13 Sept. '06 Gevoegde voltooiing afgegeven.

Bronnen:

- Archiefdienst Westfriese Gemeenten, archief van de gemeente Avenhorn 1854-1925 inv.nr. 3 (bevolkingsregister 1880-1921 letters A-K), 356 (notulen vergaderingen gemeenteraad 1904-1912), 361 (notulen vergaderingen B&W 1898-1912), 432 (ingekomen stukken 1906), 757 (instructies voor de gemeente-geneesheer d.d. 1-11-1896), en 817 (bouwvergunningen 1903-1911).
- aantekeningen van de heer K. Olij te Scharwoude over huisartsen in de Gemeente Avenhorn.

Ledenlijst

Avenhorn
mevr. Belkom.
L. v.d. Berg
C. Bos
B. Deen-Leek
J.N. Dekker-Blank
W. Geel
A. Henneman
G. Kramer-Porsius
A. Kaiser
Laan-Leek
J.C. van Maanen-de Boer
C.J. v.d Nes
J. Potveer
F. Potveer
J. de Reus
E. Rus
G. Weel

Berkhout
J.R. Peereboom

De Goorn
N. Dekker
N. Koning
G. v.d. Lee
J. v.d. Lee
C.J. v.d. Nes
N. Verdonk

Grosthuisen
Y. Aafjes-van der Gaast
J.J. Bierman
C. Bierman-Koster
H. Böhne
G. Busman
W.J. Mans
D. Rinkel
H. van Rooijen
D. Schuijtemaker
D. Schuijtemaker
C.J. Weesie
M. Weesie
mevr Ruiter
W. Smal
G.G. Dolfing
J. Wijnker-van Diepen

Hoorn
mevr. Beoletto
J. Koppes

Midwoud
H. Nijholt

Oudendijk
R. Geveke
A. de Reus
H. v. Zijl

Scharwoude
G.C.L. van Baaren
M. de Reus-Klok
A. Koole

Schermerhorn
J. Stet

Zwaag
K.D. Govers

Zwolle
P. de Reus